

Hyvinvointitilinpäätös 2019

4526/00.01.02/2020

Elvoltk 11.03.2020 § 20

Valmistelija: hyvinvointikoordinaattori Kirsi Mäkilä,
puh. 044 797 8577, etunimi.sukunimi@heinola.fi

Väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yksi kuntien perustehtävistä, jota toteutetaan Heinolassa kaikilla toimialoilla ja kaikkien ikäryhmien keskuudessa. Kunnille annettu tehtävä käsittää hyvinvointitiedon seuraamisen, raportoinnin, tiedottamisen, tavoitteiden asettamisen ja olemassa olevien, toimintaa ohjaavien, ohjelmien kytkemisen osaksi tavoitteellista toimintaa. Kaupunginjohtajan johtoryhmä johtaa HYTE-toimintaa, jonka suunnittelusta ja käytännön toteutuksesta vastaa kaupungin poikkihallinnollinen hyvinvointiryhmä. Ryhmä kokoontui vuoden 2019 aikana 9 kertaa, joista yksi oli kehittämisiltapäivä yhdessä ns. alatyöryhmien puheenjohtajien kanssa. Vuonna 2019 työryhmän toiminnan erityinen painopiste oli yksinäisyyden vähentäminen.

Terveydenhuoltolaki (1326/2010 §12) velvoittaa kunnat valmistelemaan laajan hyvinvointikertomuksen kerran valtuustokaudessa ja päivittämään sen vuosittain osana kuntasuunnittelua. HYTE-työn runkona toimivat hyvinvointisuunnitelma 2017-2021 ja kaupungin strategiset ohjelmat. Suppea hyvinvoinnin raportti annetaan vuosittain valtuustolle hyvinvointitilinpäätöksenä osana tasekirjaa.

Asukkaita koskevaa hyvinvointitietoa kootaan kansallisista, maakunnallisista ja paikallisista tietolähteistä. Osa valtakunnallisesta tiedosta päivittyy sähköiseen hyvinvointikertomukseen automaattisesti. Näitä tietoja on tarkasteltu eri työryhmissä ja sen perusteella on koottu toimenpiteitä vuodelle 2020.

Otteita hyvinvointitiedosta

Ilonaiheena Heinolassa on mm. se, että kaupungissa harrastetaan runsaasti. Mahdollisuuksia tarjoavat monet tahot, aina liikuntatoimijoista nuorisopalveluihin, moniin järjestöihin, seurakuntiin, kirjastoon ja kulttuuritoimijoihin. Nuorten unen määrä on lisääntynyt. Apua ongelmiin uskalletaan tarvittaessa hakea. Uutta työtä syntyy ja syrjäytymisen vaaraa indikoiva toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden nuorten aikuisten määrä on ollut laskusuuntainen viime vuosina. Eri-tyiskorvausoikeus, joka kuvaa melko hyvin pitkäaikaissairastavuutta väestössä, jää alle maan keskiarvon. Säännöllisen kotihoidon piirissä olevien 75 vuotta täyttäneiden asiakkaiden indikaattori on alhaisin

verrattuna koko maahan ja verokkikuntiin. Uudet tulipaikat rantaraitille ovat saaneet kiitosta ja ovat myös ikäihmisten käytössä. Vuosikate on meillä nousussa, poiketen vertailukohteiden kehityksestä.

Huolenaiheina puolestaan nousevat asukasluvun ja syntyvyyden lasku sekä huoltosuhteen heikkeneminen. Lapsiperheiden määrä Heinolassa laskee samassa suhteessa kuin muuallakin maassa. Yhden vanhemman perheiden osuus on edelleen kasvussa ja yksin asuvien osuus on kaiken kaikkiaan korkea. Eri ikäisten ihmisten päihteiden käyttö, niiden sekakäyttö sekä niitä kohtaan ilmenevä sallivuus erityisesti nuorten keskuudessa lisääntyy. Sosiaalinen media ja älypuhelin-kulttuuri tuovat hyötyjensä ohella myös paljon haasteita lasten ja nuorten elämään. Niiden kautta mm. seksuaalinen häirintä on lisääntynyt. Työttömien aktivointiaste on matala ja työkäisten pitkäaikaisen toimeentulotuen tarve on ollut pitkään kasvussa. Mielen-terveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden 25 - 64-vuotiaiden määrä on kääntynyt nousuun. Ikäihmisten muistisairaudet ovat lisääntyneet ja psykiatrisen laitoshoidon määrä on kasvanut. Omaishoidon tuen indikaattori on maan keskitasoa ja verokkikuntia matalammalla tasolla. Verotulot Heinolassa on maan keskitasoa matalammat. Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit ovat lisääntyneet ja taso on korkeammalla kuin vertailukohteissa.

Poliisin tilastojen mukaan kaikkien rikosten määrä on lähes puolittunut, mutta huumausaine- ja väkivaltarikoksissa oli kasvua edellisen vuoden vastaavaan jaksoon verrattuna. Hälytystehtävien määrä on kokonaisuutena laskenut. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrän lasku on tasoittunut. Muita huomioita ovat erikoissairaanhoidon avohoitokäyntien kasvu ja alkoholin myynnin korkea määrä asukasta kohden.

Toimenpiteitä vuona 2019

Työtä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tehdään kaikilla toimialoilla ja monen tahon toimesta. Kuntien terveydenedistämisen aktiivisuutta seurataan valtakunnallisesti TEA-viisarin avulla. Vuonna 2019 seurannan kohteena olivat peruskoulujen, kuntajohdon ja kulttuuritoiminnan tiedonkeruut.

Koulunuorisotyötä on lisätty ja opiskeluhuoltoa vahvistettu. Lasten ja aikuistenkin liikkumisen lisäämisen mallit ovat saaneet laajaa huomiota. Asumisen ympäristön puitteita ja turvallisuutta on parannettu eri tavoin esteettömyys ja valaistus huomioiden.

Terveellisten elämäntapojen lisäämiseen on kiinnitetty huomiota mm. sydänmerkkiaterioiden, energiajuomien myynnin rajaamisen yli 15 vuotiaalle -kampanjan, ylijäämäruokajakelun sekä liikkumisen mahdollisuuksien parantamisen (seniorikuntosali, ulkoilureittien merkin-

nät, tekonurmikenttä, leikkipuistorakenteet, liikuntakaveritoiminta ja työttömien maksuton KKI) avulla. Puuttumisen malleja on päivitetty. Yhteisöllisyyteen on panostettu (mm. ”Heinolassa sanotaan hei”-kampanja). Työllisyydenhoidon yhteistyömalli käynnistettiin ja nuorten ja aikuisten työpajat yhdistettiin. Myös varhaisia tukimuotoja on kehitetty ja osallistumisen ja itsenäisen asiainnin mahdollisuuksia on parannettu kuljetusratkaisujen avulla. Etsivä vanhustyö kehitti toimenpiteitä ikäihmisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Tiedottamisen näkökulmasta merkittävää on ollut kaupungin sähköisten kanavien lisäksi oppaat ikäihmisille ja ”Minun harrastukseni”-vihkonen.

Vuoteen 2020

Yksinäisyyden vähentäminen jatkuu HYTE-työn painopisteenä edelleen. Sen ympärille on koottu toimenpiteinä lasten ja nuorten sosiaalisten taitojen vahvistaminen, Heinolan mallin kehittäminen Islannin toiminnan pohjalta, päihde- ja mielenterveyspalveluiden toimintamallien vahvistaminen, moniammatillinen palvelumalli työllisyyspalveluissa, omaishoitajuudesta tiedottaminen sekä kaupungin kävely- ja pyöräilyreittien edelleen kehittäminen. Myös ennakkovaikutusten arvioinnin käytänteitä vahvistetaan. Maakunnallinen HYTE -yhteistyö tuottaa yhteisiä linjauksia HYTE-kärkiin, indikaattoreihin sekä yhteistä valmistautumista keväällä 2021 laadittaviin kuntakohtaisiin laajoihin hyvinvointikertomuksiin.

Esityslistan liitteenä Hyvinvointitilinpäätös 2019

Elinvoimajohtajan (HM) ehdotus:

Elinvoimalautakunta päättää hyväksyä hyvinvointitilinpäätöksen 2019 ja lähettää sen eteenpäin liitettäväksi kaupungin tilinpäätökseen.

Päätös: Elinvoimalautakunta hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Muutoksenhaku: muutoksenhakukielto

Jatkokäsittely: Kaupunginhallitus